

שהטעם שברוב המקומות מפטירים לפרשת צו 'עלוֹתֵיכֶם' ולא 'וְעֲרֶבָה' שמא הוא משום שבסיום הפטרת 'וְעֲרֶבָה' מוזכר יום הדין הגדול והנורא, ולכן לא הנהיגו להפטיר בה^ט.

וכתב על זה רבי מנחם שלדעתו שתי ההפטרות שייכות לפרשת צו, אלא שכל הפטרה נועדה לזמן אחר, שהרי לפעמים פרשת צו חלה ב"ד ניסן שהוא ערב פסח (בקביעות הש"א ובקביעות זח"א) ובהפטרות 'עלוֹתֵיכֶם' כתובים דברים קשים שאי אפשר לקרוא בהם בזמן כזה של ערב פסח^י, ולכן כשחל ערב פסח בשבת יש להפטיר לפרשת צו 'וְעֲרֶבָה' ולא 'עלוֹתֵיכֶם'^י.

בהמשך דבריו כתב שגם בכל פרשת צו החלה בשבת הסמוכה לפסח יש טעם להפטיר 'וְעֲרֶבָה', וכל שכן כשחלה בערב פסח^י, ורק בשנה מעוברת שפרשת צו לא חלה בשבת הגדול יש להפטיר בה בהפטרות 'עלוֹתֵיכֶם'^י. והטעם שבספרים סידרו לפרשת צו רק את הפטרת 'עלוֹתֵיכֶם' זה משום שאין הפטרת 'וְעֲרֶבָה' נוהגת תמיד אלא רק בחלק מהשנים, ולכן נשמטה הפטרת 'וְעֲרֶבָה' מהסדרנים וסידרו לה רק את הפטרת 'עלוֹתֵיכֶם'^י.

אף שבסוף דבריו כתב שבכל שבת הגדול בפרשת צו (שזה בכל שנה פשוטה) יפטירו 'וְעֲרֶבָה', בעקבות ראשית דבריו שרק בערב פסח אי אפשר להפטיר 'עלוֹתֵיכֶם' ואז יש להפטיר 'וְעֲרֶבָה', היו

קריאת ארבע פרשיות ומועדים סימן שצ"ג).

רבי מנחם היה גם פייטן, וכמה מפיוטיו נאמרים עד היום באשכנז כגון קינת 'אבל אעורר' הנאמרת בתשעה באב (וחתום שמו בסופה), וכן סליחת 'אדם בוקם עלינו' הנאמרת בתענית אסתר, ועוד.

^ט נראה שכותרת התשובה הכיר את שני המנהגים, ונקודת המוצא שלו היא ששתי ההפטרות ראיות הן לפרשה במידה שווה, ולכן הוצרך לבאר מדוע ברוב המקומות העדיפו להפטיר 'עלוֹתֵיכֶם' ובפרט שהיא הפטרה קשה, ולכן יישב שגם בהפטרות 'וְעֲרֶבָה' מוזכר דין נורא ולכן בחרו ב'עלוֹתֵיכֶם' ולא ב'וְעֲרֶבָה'.

^י וכתב שיש שנהגים להפטיר 'וְעֲרֶבָה', בעוד המנהג הרווח והמסודר בסדרי ההפטרות הוא להפטיר 'עלוֹתֵיכֶם', וכיון שמנהג אבותינו תורה היא ושימשו גדולי הדור, לכן צריך לטרוח ליישב גם מנהג זה של הפטרת 'וְעֲרֶבָה', וגם ראה ספר (כנראה ספר תנ"ד) שהובא מבבל שבו סימנו בנביאים וכתבו ליד כל הפטרה לאיזו פרשה קוראים אותה, ובשתי ההפטרות הללו כתבו שזו הפטרת פרשת צו.

^{יא} והם: 'כִּי לֹא דִבְרִיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם הוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל דְּבָרֵי עוֹלָה וְזֶבֶח' (ירמיה ז' כ"ב) שאי אפשר לקרוא בו ביום שחיתת הפסח שעליו כתוב (במדבר ט' ב') 'וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ' (בתשובה כתוב "שאי אפשר להפטיר אֶשֶׁר לֹא צִוִּיתָ עַל לֵבִי" (והוא בהמשך בירמיה ז' א') ביום שחיתת פסחם משום דכתיב בְּמוֹעֲדוֹ, וכבר העיר הרב אלחנן סמט במאמרו שכנראה הכותב החליף בין הפסוקים הדומים, שהרי הפסוק שהביא לא מדבר כלל על שחיתת זבחים אלא על הקרבה למוֹלֵךְ, וכן 'גַּזִּי נִגְרָה וְהַשְׁלִיכִי וְשָׂאֵי עַל שְׁפָיִם קִינָה' (ירמיה ז' כ"ט) שאם יקראוהו בשבת של ערב פסח יפילו ליבן של ישראל עולי גרגלים.

^{יב} פשרת רבי מנחם אינה רחוקה מאד מהמקור, שבמקור מסתבר ששינוי להפטרות 'וְעֲרֶבָה' בכל פרשת צו משום הדברים הקשים שמזכירים בהפטרות 'עלוֹתֵיכֶם' (כמו שמצאנו בעוד מקומות עין לעיל הערה ו'), ורבי מנחם עשה פשרה בה בעצם קיבל את מנהג המשנים משום הדברים הקשים, אך הגביל זאת רק לזמן בו אכן לא מתאים לקרוא בדברים קשים.

^{יג} וכנראה משום שגם בשבת הסמוכה לפסח יש לחוש שיפיל ליבן של ישראל ברגל ולא רק בערב החג ממש.

^{יד} וכחילוק זה שחילק רבי מנחם נמצא ב'סדר חיבור ברכות' (מחזור תפילה בשילוב הלכות ודינים כמנהג איטליה, ערך במאה השתים עשרה) בסדר הפטרות כל השנה, וזה הלשון שם: בצו את אהרן ועולותיכם ספו על זבחיכם בירמיהו, ואם בשבת שסמוכה לפסח לפניו מפטירין וערבה לה' מנחת יהודה בסוף מלאכי מפני שיש בעולותיכם ספו על זבחיכם דברים קשים.

^{טו} ולפי מה שכתב בסוף דבריו שרק בשנה מעוברת יש להפטיר לפרשת צו

ששמרו על עיקר הטעם ונהגו להפטיר 'וְעֲרֶבָה' רק כאשר שבת הגדול חלה בערב פסח, והיו שנהגו להפטיר בה בכל שבת הגדול כמו שכתב בסוף דבריו, ובספרי המנהגים^{טז} הובאו שני המנהגים במקביל, שיש שנהגו לשנות להפטרות 'וְעֲרֶבָה' רק כשחלה שבת בערב פסח ויש שנהגו להפטיר בה בכל שבת הגדול.

אולם כל דבריו אמורים לגבי הפטרת פרשת צו, ששתי ההפטרות שייכות אליה, ולכן חילק בין חלה בשבת הגדול לבין לא חלה בשבת הגדול, אך לגבי שבת הגדול שחלה בפרשה אחרת (בשנה מעוברת, שאז חלה בפרשת מצורע או בפרשת אחרי) אין בזה נידון כלל, שהרי הפטרת 'וְעֲרֶבָה' שייכת לפרשת צו, ושבת הגדול אינה טעם לקריאת הפטרת 'וְעֲרֶבָה' אלא רק טעם לאי קריאת 'עלוֹתֵיכֶם', ולכן בפרשה אחרת ברור שיש להפטיר בהפטרות הפרשה ולא בהפטרות 'וְעֲרֶבָה' השייכת לפרשת צו^{יז}.

אך בעקבות כך שהיו שתי הפטרות לפרשת צו, 'עלוֹתֵיכֶם' הנקראת בפרשת צו שאינה שבת הגדול ו'וְעֲרֶבָה' הנקראת בפרשת צו כשהיא שבת הגדול, בכותרת הפטרת 'עלוֹתֵיכֶם' כתבו הסופרים 'לפרשת צו' וסידרוה במקומה, ובכותרת הפטרת 'וְעֲרֶבָה' כתבו 'לשבת הגדול' ואף סידרוה בהפטרות המועדים לפני הפטרת פסח^{יח}.

'עלוֹתֵיכֶם' ובכל שנה פשוטה יש להפטיר 'וְעֲרֶבָה' כי פרשת צו חלה בשבת הגדול, אם כן ברוב הפעמים הפטרת צו היא 'וְעֲרֶבָה', ואם כן יש להבין למה סידרו לפרשת צו את הפטרת 'עלוֹתֵיכֶם' ולא את 'וְעֲרֶבָה' השכיחה יותר. ונראה מדבריו שהסתפק האם נכון להפטיר 'וְעֲרֶבָה' רק כשערב פסח חל בשבת, או בכל שבת הגדול בפרשת צו, והבין שהעדיפו לסדר בספרים 'עלוֹתֵיכֶם' לפרשת צו כיון שהיו שנהגו להפטיר 'וְעֲרֶבָה' רק כשערב פסח חל בשבת, וגם למנהג השני מפטירים 'עלוֹתֵיכֶם' בשנה מעוברת.

^{טז} מהרי"ל (הלכות חילוקי הפטרות), ספר המנהגים (סידרא, מנהג חודש ניסן), לבוש (סימן ת"ל סעיף א' וסוף סימן תרפ"ה).

ואכן במנהגי פיורדא (דף כ"א) כתוב שמפטירים 'וְעֲרֶבָה' רק כשחלה שבת הגדול בערב פסח, וכן כתב בבאר היטב (סימן ת"ל סק"א) שכן נוהגים, וכן בשולחן ערוך הרב (סימן ת"ל סעיף ג') כתב שכך מנהג מדינות אלו, וכן כתב בספר השומר אמת (סימן כ"א אות א') שכן המנהג בארץ הקודש (והיינו מנהג הספרדים בארץ ישראל בזמנו). וזה כמו שחילק רבי מנחם בתחילת דבריו, וכך המנהג במקומות רבים גם כיום.

^{יז} ואכן בהמשך דברי האור זרוע מיד אחר שהביא את תשובת רבי מנחם הנ"ל הביא תשובה (ומקורה בראב"ה סימן תקנ"ו, והובאה גם בספר הפרדס עמ' שנ"ב, ובמדרש מגילה סימן תקל"א) שכשחלה שבת הגדול בפרשת מצורע הפטירו רבותינו בהפטרות 'וְעֲרֶבָה אֲנֵשִׁים' (מלכים ב' ז' ג') של מצורע (ופשוט שתשובה זו לא באה להורות שאין להפטיר או 'וְעֲרֶבָה', שלא הוכיח כלל הפטרה זו בתשובה, ובזמנו הפטרה זו לא היתה קשורה לשבת הגדול אלא לפרשת צו. בתשובה כתוב שדעת ר"י הלוי שכשחברים שתי פרשיות בשבת אחת מפטירים בהפטרות פרשה ראשונה כי יש בה מענין שתי הפרשיות, ובגן בתוריע ומצורע, שבהפטרות נעמן של תוריע יש בה מענין שתי הפרשיות, וזה בשנה פשוטה שמחברים את הפרשיות, אך בשנה מעוברת שהפרשיות נפרדות ארע ששבת הגדול חלה במצורע והפטירו רבותינו בהפטרות 'וְעֲרֶבָה אֲנֵשִׁים' של מצורע, אף שבתוריע לא הפטירו בהפטרות נעמן כיון שהיתה פרשת החודש, ע"כ. ונראה שבא לומר שלמרות שלא הפטירו בהפטרות נעמן ששייכת גם למצורע (ואולי גם עדיפה עליה כמו (לבעל השל"ה) כתב 'רצה לומר ולא בהפטרות דשבת הגדול, וזה משום שבימי הבגדי ישע כבר הפטירו 'וְעֲרֶבָה' בכל שבת הגדול, ולכן הבין שזה החידוש בדברי הראב"ה שהובאו במדרכי, אך באמת בזמן ראב"ה לא הפטירו 'וְעֲרֶבָה' בכל שבת הגדול, וגם לא הוכיח בדבריו שם הפטרה זו, והנידון שם מוכיח שלא זה מה שבא לחדש כי עסק בענין אחר, ואם זה מה שבא לחדש העיקר חסר מן הספר. ועיין עוד להלן הערה כ"א).

^{יח} וכנראה סידרו כן כי אין דרך לסדר שתי הפטרות לפרשה אחת, ולכן הגיוני יותר לסדר הפטרה אחת אחר הפרשה, והפטרה שניה שנועדה לזמן מסוים בשבת הסמוכה לפסח, בהפטרות המועדים לפני הפטרות פסח.

וכנראה לא ראו צורך לפרט שהפטרה זו נועדה לשבת הגדול רק בפרשת צו, כיון שהיא פשוט שהפטרה זו שייכת לפרשת צו, ולכן כתבו רק שהיא הפטרה לשבת הגדול, וכמו שמצאנו במקומות אחרים שלא תמיד פירטו את מנהגי ההפטרות וסמכו על ידיעת הקוראים (כגון בהפטרות חנוכה, שהם הפטרות בהעלותן ויוקחל, ויש שלא כתבו הפטרות חנוכה בהפטרות המועדים וגם לא ציינו היכן מקומם כי סמכו על ידיעת הקוראים).

מחמת כן הובן שהפטרות 'ועֲרָבָה' שייכת לשבת הגדול ולא לפרשת צו, ובפרט אחר שלפרשת צו מסודרת הפטרה אחרת, ובפרט שבמשך השנים החלה שבת זו לקבל יחודיות משל עצמה באשכנז שבה דורשים בענייני הפסח ואומרים פיוטים בעניין פסח^ט, ולכן גם הובן והתקבל שיש לה אף הפטרה משל עצמה, וכך במקומות רבים^כ עברו להפטיר 'ועֲרָבָה' בכל שבת הגדול גם כשחלה בפרשת מצורע או אחריכָּא.

לאחר שנהגו כבר להפטיר 'ועֲרָבָה' בכל שבת הגדול ולא רק בפרשת צו, הוצרכו למצוא טעם למנהג זה, שהרי טעמו של רבי מנחם שייך רק לפרשת צו, וכיון שהיו שנהגו להפטיר בה רק כשחל ערב פסח בשבת והיו שנהגו להפטיר בה בכל שבת הגדול, נתנו האחרונים טעמים שונים לשני המנהגים.

וכתב הלבוש (סימן ת"ל) שלמפסידים בכל שבת הגדול 'ועֲרָבָה' הטעם הוא משום שכתוב בה (מלאכי ג' כ"ג) 'הִנֵּה אֶנְכִי שֹׁלֵחַ לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיאִים', שזה דומה לבשורת הגאולה על ידי משה במצרים והוא מעין המאורע בכל שבת הגדול, ולמפסידים 'ועֲרָבָה' רק כששבת הגדול בערב פסח הטעם משום שכתוב בה (מלאכי ג' י') 'הִבֵּיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים' שזה ביעור המעשר בשנה רביעית ושביעית לשמיטה, וכיון שערב פסח הוא

זמן הביעור (משנה מעשר שני פ"ה מ"ו, עיין רש"י דברים כ"ו י"ב), לכן מפסידים בה בשבת שחלה בערב פסח.

בהמשך, חידש הגר"א^{כב} בסוף ימיו לקרוא הפטרה זו רק בשבת הגדול שלא חלה בערב פסח, וביארו טעמו, שלפי הטעם השני שכתב הלבוש משום זמן ביעור מעשר, טעם הקריאה הוא כדי להזהיר על הביעור^{כג}, אך כשחלה שבת בערב פסח הלא מבערים לפני השבת וכבר אין מה להזהיר על ביעור מעשר^{כד}.

שהפסידו כך כשחלה שבת הגדול בפרשת מצורע, ובאמת לא באו לומר שלא הפסידו 'ועֲרָבָה', משום שזה היה לפני שקישרו את הפטרת 'ועֲרָבָה' לשבת הגדול (כמבואר שם), וכן מוכח מזה שכתב 'ויש אומרים' ולא 'ויש נוהגים', וכן נראה גם מזה שכתב כן רק לגבי שבת הגדול שחלה בפרשת מצורע ולא כשחלה בפרשת אחר.

^{כב} מעשה רב (סימן קע"ו), וביאור טעמו בהגהת פעולת שכיור על המעשה רב. וכן כתב בערוך השולחן (סימן ת"ל סעיף ה'), והוסיף שכן היה המנהג אצלם להפטיר בהפטרות שבת הגדול רק כאשר ערב פסח לא חל בשבת.

^{כג} מעניין לראות כיצד התפתח והתגלגל המנהג עד למנהג זה: בשלב ראשון הפסידו רק 'עֲלֻתִיכֶם' לפרשת צו. בשלב שני היו שלא רצו להפטיר בהפטרה קשה ולכן שינו להפטרות 'ועֲרָבָה' כמנהג רומניא. בשלב שלישי היו שתי הפטרות לפרשה אחת ולכן חילק רבי מנחם שאחת נועדה לערב פסח שחל בשבת כי אי אפשר להפטיר 'עֲלֻתִיכֶם' בערב פסח, והשניה נועדה לשאר השנים, ובהמשך הרחיב את דבריו גם לכל פרשת צו הסמוכה לפסח. בשלב רביעי החלו להפטיר בה גם בכל שבת הגדול ולא דווקא בפרשת צו. בשלב חמישי נתנו טעמים לקשר הפטרה זו לשבת הגדול. בשלב שישי על פי אחד הטעמים חידשו להפטיר בה רק כששבת לא בערב פסח.

^{כד} ולפי דברי האדר"ת (בהערותיו למנהגי בית כנסת הגדול בק"ק אוסטרחה אות ט"ו, נדפס בסוף ספרו תפילת דוד) יש להעיר על טעם זה, שהרי מחלוקת היא האם זמן הביעור הוא בערב יו"ט הראשון או האחרון, שדעת רש"י (דברים כ"ו י"ב) ה"ר"ש והרא"ש (מעשר שני פרק ה' משנה ו') ועוד ראשונים שהיה בערב יו"ט ראשון וכך גורסים שם במשנה, אך דעת הרמב"ם (הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק י"א הלכה ז') וכן פסק השו"ע (יו"ד סימן של"א סעיף קמ"ד) שהיה בערב יום טוב האחרון, וכך היא גם שיטת הגר"א (שנות אליהו שם), ואם כן גם כשחל ערב פסח בשבת אפשר להזהיר על ביעור מעשרות (ועיין בשו"ע הרב סימן ת"ל סעיף ג').

ועוד יש להעיר, שלפי טעם זה יש להפטיר 'ועֲרָבָה' רק בשנה רביעית ושביעית שאז זמן הביעור ולא בשאר שנים (ואכן כתב האדר"ת שם שאם היה כדאי היה מנהיגו, וכן כתב גם בעובר אורח סימן ת"ל).

והבנין שלמה (במכתב שנדפס במוריה רט"ר ניסן תשנ"ב עמ' מ"ז) יישב את דבריו, שאף שזמן ביעור מעשר ותרומה היה בשלישית ושביעית, נתינת תרומות ומעשר נוהג בכל שנה וזמנו קרוב לפסח מפני שכל הפירות כבר נלקטים בבית האוצר. ועל מה שהקשה שהיה בערב יום טוב האחרון יישב שזה רק במעשר שני ונטע רבעי כדי שיהיה לו מה לאכול ברגל, אבל בתרומות ומעשרות שאסורים באכילה לזרים זמן ביעורן כבר בערב יו"ט הראשון, ואכ"מ.

^{כה} לעיון נוסף ונרחב בענין זה של הפטרת שבת הגדול ראה עוד: מאמר 'הפטרות שבת הגדול' (יוסף עופר, 'המעין' ניסן תשנ"ז עמ' 16), מאמר 'הפטרות שבת הגדול' (א' הילבין, 'סיני' ס"ט), מאמר 'הפטרות שבת הגדול' (הרב אלחנן סמט).

^ט רק מזמן הראשונים אנו מוצאים שיש יחודיות לשבת זו, וגם השם 'שבת הגדול' נמצא לראשונה בדברי הראשונים מבית מדרשו של רש"י ואילך, ולכן מובן שיחיד עם התקבעותה כשבת ייחודית גם נוצרה לה הפטרה ייחודית וזה התקבל על הלב.

^כ ולמרות שבמשך הזמן מנהג זה התפשט ברוב המקומות באשכנז, במערב אשכנז המשיכו לנהוג במנהג הקדום והפסידו בהפטרות השבוע בין בפרשת צו ובין בשבת הגדול, כמו שמוכח מדברי מהר"ל (בהלכות שבת הגדול, שם כתב שאין משנים כלום בקריאת התורה, אך בהלכות חילוקי הפטרות כתב שמפסידים בשבת הגדול 'ועֲרָבָה' ויש מפסידים בה רק אם חלה שבת בערב פסח, וכנראה שהם שני מנהגים שונים שהיו נהוגים בזמנו במקומות שונים, ונראה שדבריו שמפסידים 'ועֲרָבָה' הם ציטוט מספר אחר (כנראה מספר המנהגים לר' אברהם קלוזנר, כפי שאכן מופיע בכתבי היד) וכך נראה גם מדברי הגהות מהר"ל שכתב על דבריו שלא ראה כן), וכן בהגהות מהר"ל (הלכות חילוקי הפטרות) כתב שלא ראה שמשנים את ההפטרה בשבת הגדול אלא מפסידים בהפטרות פרשת השבוע, וכן כתבו במנהגות וורמייזא (עמ' רכ"ט) ובמנהגים דק"ק ורמייזא (סימן ע"ב) ובמנהגים דק"ק ורנקבורט דמיי"ן (נדפס ב'המעין' תמוז תשנ"ה) ובויוסף אומץ (סימן תצ"ח) ובדברי קהילות (עמ' 427 ועמ' 429 ועמ' 455), וכך נוהגים ממשיכי מנהגי אשכנז מערב (ובחומש מאור עינים כתב ריו"ח שמפסידים 'ועֲרָבָה' כשחלה שבת הגדול בערב פסח, ואולי גם בפרנקפורט היו מעט שנהגו כן). ובאמת ברוב כתבי היד האשכנזיים לא מופיעה כלל הפטרת שבת הגדול, ורק במיעוטם מופיעה הפטרת שבת הגדול 'ועֲרָבָה', ומוכח שבמקומות רבים לא נהגו להפטיר בה. ולגבי מנהג הספרדים, בכתבי היד הספרדיים אין מופיעה הפטרת שבת הגדול, ונראה שמנהג זה החל לנהוג אצלם רק מאוחר יותר בהשפעת הדפוסים (שהביאו את מנהגי ההפטרות גם למנהג האשכנזים וגם למנהג הספרדים), שהביאו הפטרה זו בלא ציון המנהגים. ובאמת ביפה ללב (חלק ה' סימן ת"ל אות ב') עוד כתב שמנהג איזמיר שלא להפטיר בה כלל, ולעומת זאת בהשומר אמת (סימן כ"ג אות א') כתב שמנהג ארץ ישראל (והיינו מנהג הספרדים שבארץ ישראל) להפטיר בה כשערב פסח חל בשבת (וכן נקטו בנתיבי עם ובכף החיים), ומאוחר יותר כבר כתבו שנוהגים להפטיר בה בכל שבת הגדול, וכמדומה שכן הוא מנהג רוב הספרדים כיום (וגם מנהג התימנים שאמי עברו לנהוג כן בהשפעת מנהג הספרדים).

^{כא} בספר המנהגים (טירנא, והובא בשל"ה בריש פסחים בתנה) כתב שמפסידים בשבת הגדול 'ועֲרָבָה', ויש מקומות שאין מפסידים 'ועֲרָבָה' אלא כשחל שבת הגדול בערב פסח, ויש אומרים שכשחל שבת הגדול בפרשת מצורע מפסידים בהפטרות הפרשה 'וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים' כי גם בה כתוב מענין הנס. ומהמנהג שהביא בסוף דבריו נראה קצת שהיו מעט מקומות ששמרו על מנהג הביניים כפי שכתב רבי מנחם, דהיינו להפטיר 'ועֲרָבָה' בשבת הגדול רק בפרשת צו ולא בפרשה אחרת (ואמנם לא כתב את טעם רבי מנחם שהיה משום שהיה הפטרת פרשת צו, אלא כתב טעם אחר שגם בהפטרות מצורע כתוב מענין הנס ולכן גם היא ראויה לשבת הגדול. ונראה שאחרי שכבר הפסידו 'ועֲרָבָה' ברוב המקומות בכל שבת הגדול ולא רק בפרשת צו, לכן הובן שהפטרות 'ועֲרָבָה' קשורה לשבת הגדול, ומשום כך גם את המנהג שמפסידים 'ועֲרָבָה' רק בפרשת צו נימקו בהתאם, שזה משום שגם בהפטרות מצורע יש בה הזכרת נס ויכולים להפטיר גם בה בשבת הגדול במקום 'ועֲרָבָה').

אך באמת נראה יותר שספר המנהגים לא כתב זאת כמנהג שהיה נוהג בזמנו, אלא שהעתיק את דברי הראשונים (הובאו דבריהם לעיל הערה י"ז) שכתבו